

SCHIMBĂRILE CLIMATICE

„Lumea nu va fi distrusă de cei care fac rău, ci de aceia care îi privesc de pe margine, fără să facă nimic” Albert Einstein

În fiecare an, în data de 15 mai, se aniversează Ziua Internațională de Acțiune pentru Climă. Aceasta zi a luat naștere datorită schimbărilor climatice considerate una dintre cele mai mari provocări ale secolului nostru care ne afectează la nivel global. Schimbările climatice din ultimii ani au un impact semnificativ atât asupra ecosistemelor naturale, biodiversității, resurselor naturale, cât și asupra sănătății umane.

Schimbarea climatică reprezintă o schimbare în distribuția statistică a modelelor meteorologice atunci când această schimbare durează o perioadă extinsă de timp (adică, zeci de ani până la milioane de ani). Schimbările climei sunt cauzate de factori precum procesele biotice, variațiile radiației solare primite de Pământ, tectonica plăcilor și erupțiile vulcanice. Anumite activități umane au fost identificate drept principalele cauze ale schimbărilor climei în curs, adesea denumite încălzire globală.

Termenul "schimbarea climei" este adesea folosit pentru a se referi în mod specific la schimbările climei *antropogene* (cunoscute și sub numele de încălzire globală). Schimbările climei antropogene sunt cauzate de activitatea umană, spre deosebire de schimbările climei care s-au produs ca parte a proceselor naturale ale Pământului. În acest sens, în special în contextul politicii de mediu, termenul *schimbări climei* a devenit sinonim cu *încălzirea globală antropogenă*.

Încălzirea globală se referă la creșterea temperaturii suprafeței, în timp ce *schimbările climei* includ încălzirea globală și orice altceva care afectează nivelurile de gaze cu efect de seră.

Schimbările climatice reprezintă una dintre cele mai mari amenințări asupra mediului, cadrului social și economic. Observațiile indică creșteri ale temperaturilor medii globale ale apei și ale oceanului, o topire extinsă a zăpezii și gheții și creșterea globală medie a nivelului mării. Este foarte probabil ca, în mare parte, încălzirea să poată fi pusă pe seama emisiilor de gaze cu efect de seră provenite din activități umane.

Impacturile schimbărilor climatice sunt deja observate și sunt prevăzute a deveni mai pronunțate. Evenimentele climatice extreme, inclusiv valurile de căldură, perioadele de secetă și de inundații sunt preconizate a deveni mai frecvente și mai intense. În Europa, cele mai mari creșteri de temperatură se produc în sudul Europei și în regiunea arctică. Precipitațiile scad în sudul Europei și cresc în nord/nord-vest. Aceasta determină impacturi asupra ecosistemelor naturale, a sănătății umane și a resurselor de apă. Sectoarele economice, precum silvicultura, agricultura, turismul și construcțiile vor suporta în mare parte consecințe dăunătoare. Sectorul agricol din nordul Europei poate beneficia de o creștere limitată a temperaturii.

Pentru a stopa pierderea biodiversității, trebuie reduse în mod semnificativ emisiile globale de gaze cu efect de seră, și, în acest sens, se stabilesc politici specifice.

Principalele surse ale gazelor cu efect de seră produse de oameni sunt:

- arderea combustibililor fosili pentru producerea electricității, transport, industrie și încălzirea și răcirea gospodăriilor;

- realizarea anumitor practici agricole care sunt asociate emisiilor de metan (CH₄) - rezultat din digestia animalelor, gestionarea gunoiului de grajd și cultivarea orezului, respectiv emisiilor de protoxid de azot (N₂O) - provenit din solurile agricole tratate cu îngrășăminte azotate de origine organică și minerală și din gestionarea gunoiului de grajd.
- reducerea terenurilor împădurite ca urmare a schimbării destinației acestora, arderea savanelor, miriștilor;
- depozitarea pe sol și incinerarea deșeurilor;
- manipularea apei uzate;
- utilizarea gazelor industriale fluorurate.

Chiar dacă politicile și eforturile de reducere a emisiilor aplicate în Europa sunt eficiente, unele schimbări climatice sunt inevitabile. Prin urmare, trebuie să existe strategii și acțiuni de adaptare la impacturile schimbărilor climatice atât Europa cât și dincolo de granițele acesteia, deoarece țările mai puțin dezvoltate sunt printre cele mai vulnerabile, având cea mai redusă capacitate financiară și tehnică de adaptare.

Cum sunt resimțite schimbările climatice în România

Contribuția României la emisiile globale este nesemnificativă, numai 0,3% din emisiile de gaze cu efect de seră ale lumii și mai puțin de 3% din emisiile totale ale țărilor UE. Dioxidul de carbon are cel mai mare procent din totalul emisiilor de gaze cu efect de seră, urmat de metan și protoxidul de azot.

În contextul încălzirii globale, analizele climatice arată pentru România o creștere progresivă a temperaturii medii a aerului pe parcursul secolului XXI, în toate anotimpurile, dar mai pronunțată în sezonul de vară și în cel de iarnă.

Tendența de creștere a temperaturii sezoniere este prezentă pe aproape tot teritoriul României în primăvară și vară. Iarna, se manifestă tendințe crescătoare semnificative ale temperaturii aerului în regiuni din sudul, centrul și nord-estul României.

Estimările indică faptul că, precipitațiile din regiunea din care face parte și România se vor modifica, astfel încât iernile vor deveni mai umede și verile mai uscate. Astfel, sub aspect pluviometric, tendințe de creștere ale cantităților de precipitații sezoniere sunt prezente în mare parte a țării în anotimpul de toamnă. Iarna, primăvara și vara au fost identificate tendințe semnificative de descreștere a cantității de precipitații în unele regiuni din estul și sud-vestul țării, alternate de episoade cu precipitații zilnice peste 20 litri/mp care generează la nivel local viituri rapide, care sunt din ce în ce mai frecvente, pe fondul creșterii ratei intensității ploii în intervale scurte de timp.

Schimbările climatice afectează România atât din perspectiva calității vieții, instabilității serviciilor economice și sociale, cât și din perspectiva desfășurării activităților sectoriale (agricultură, silvicultură, pescuit, industrie, energie, transport, construcții, turism, etc).

Prevenirea și combaterea efectelor schimbărilor climatice

Prevenirea și combaterea consecințelor negative ale schimbărilor climatice nu trebuie înțeleasă în sensul reducerii creșterii economice și a standardului de viață, ci mai degrabă ca un instrument absolut necesar de restructurare a modelelor de producție și consum actuale pe baza creșterii eficienței și a inovării tehnologice. Din acest punct de vedere, România dispune de însemnate rezerve de creștere a eco-eficienței.

Pentru reducerea decalajelor de eco-eficiență dintre țara noastră și țările mai dezvoltate este nevoie atât de înlocuirea tehnologiilor vechi și poluante cu unele curate, cât și de o serie de măsuri vizând politicile de mediu și mecanismele pieței, în cadrul unor scheme eficiente ale parteneriatului public-privat, care să se subordoneze cerinței “să producem mai mult cu un consum mai redus de resurse naturale”. Până în prezent, noțiunea de eco-eficiență nu și-a cucerit “drept de cetate” în analizele și previziunile economice și sociale din țara noastră.

Un reper important pentru combaterea și prevenirea efectelor schimbării climatice în România îl constituie programele și politicile Uniunii Europene în acest domeniu.

Programul european al schimbărilor de climă, elaborat în cadrul UE, prevede o serie de acțiuni, politici și măsuri la nivel comunitar, în ceea ce privește combaterea și prevenirea GES, între care menționăm ca prioritare următoarele: stabilirea unor scheme cuprinzătoare de comercializare (negociere) a CO2 în cadrul UE, revizuirea subvențiilor pentru energie în statele membre ținând seama de compatibilizarea acestora cu obiectivele privind schimbările de clima, sprijinirea surselor reînnoibile de energie printr-o directiva noua și asigurarea unui suport corespunzător în procesul de liberalizare a pieței energiei, folosirea instrumentelor de piață prin adoptarea de propuneri privind taxele pe energie și alte categorii de eco-taxe, promovarea economisirii energiei privind sistemele de încălzire/răcire a clădirilor, acordul de mediu cu industria privind eficiența energiei și reducerea emisiilor specifice, identificarea unor acțiuni punctuale de a reduce GES din aviație, intensificarea cercetării-dezvoltării și a coordonării cercetărilor în statele membre în domeniul schimbărilor climatice.

Toate acțiunile cuprinse în Programul european pot constitui și pentru România obiective particularizate la condițiile noastre, pe termen scurt, mediu și lung, în politica de combatere și prevenire a efectelor de seră, în concordanță cu rezultatele punctuale ale încheierii negocierilor la toate capitolele acquis-ului comunitar, inclusiv capitolul de mediu, unul dintre cele mai complexe și costisitoare.

Întocmit

Dănoiu Dana Monica - director executiv APM Arad

Mai 2024